

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-I Examination: March/April-2023
Psychology (Compulsory) Paper-I

PSYC21: Research Methods in Psychology (New Pattern 2022)

Day and Date: Thursday, 04/05/2023

Total Marks: 60

Time: 10.30 AM To 12.30 PM

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 are a way to get information on research question.
 a. Research problem b. Research Design c. Research methods d. data collection
- 2 The researcher knows the of the research from the research problem.
 a. Purpose b. Value c. importance d. All of the above
- 3 Formulation of is the most important step in the research process.
 a. research problem b. research design c. variable d. None of the above
- 4 Variables that rely on in moves are called recurring moves.
 a. Independence b. dependent c. Different d. Moderator
- 5 The sole function of the is to study the effect of different variables on the parabolic variable.
 a. Experimental b. controlled c. independent d. depended
- 6 The approach uses rigid, structured and predetermined methods for exploration.
 a. Qualitative b. Quantitative c. experimental d. inquiry
- 7 The researcher decides to take a single group for all the values of independent variables. This is called
 a. Survey design b. Non-experimental design c. Intergroup design d. None of the above
- 8 An plan is also called a recurring experiment plan.
 a. Survey Design b. Non-experimental Design c. Intergroup Design d. None of the above
- 9 In, measurement is done once by taking individual converter and then re-measuring by giving corresponding variable.
 a. Time series design b. equivalent time-series design c. Non equivalent time-series design d. None of the above
- 10 is the foundation of research
 a. data collection b. research problem c. statistical analysis d. Research design
- 11 Questionnaires, interviews, surveys, observations, assessments, experiments etc. are Includes things is called.....
 a. sample selection b. data collection c. statistical analysis d. research design

- 12 The statistical nomenclature of all things, persons, phenomena, and reactions which have certain characteristics in a particular study and which should be included in principle is called
- a. univers b. sampal c.sample selecting d. research design
- 13 In sampling method the researcher can tell the probability of inclusion of each unit in the sample in the sample.
- a. probability b. non- probability c. experimental d. non- experimental
- 14 In a selection, the selection opportunity for each unit in the constellation is the same.
- a. simple random sample b. stratifild sampling c. area sampling d. All of the above
- 15 In a random sample selection, the aggregate is divided into different layers.
- a. simple random sample b. stratifild sampling c. area sampling d. All of the above

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Difference between concepts and variables
- 2 Independent and dependent variables
- 3 Research design
- 4 Observation

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Explain the importance of the formulation of the formulaic research problem.
- 2 Explain the Quasi- experimental Design.
- 3 Explain the structured and unstructured interview.
- 4 Explain the problems encountered in the observation method while collecting Sample.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Define the assumptions and explain the characteristics and types of Hypothesis
- 2 Discuss in detail the secondary sources of sample selection.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 संशोधन प्रश्नांची माहिती मिळवण्याचा मार्ग म्हणजे होय.
अ. समस्या विधान ब. संशोधन आराखडा क. संशोधन पद्धती ड. नमुना निवड
- 2 संशोधन समस्येवरून संशोधकाला संशोधनाचे कळते.
अ. उद्दिष्ट ब. मूल्य क. महत्व ड. वरीलपैकी सर्व
- 3 सूत्रबद्ध मांडणी हि संशोधन प्रक्रियेतील सर्वात महत्वाची पायरी आहे.
अ. संशोधन समस्येची ब. संशोधन आराखड्याची क. परीवार्त्याची ड. वरीलपैकी नाही
- 4 जे चल स्वतंत्र चालावर अवलंबून असते त्यांना चल असे म्हणतात.
अ. स्वातंत्र्य ब. अवलंबी क. भिन्न ड. मध्यस्थ

- 5 भिन्न चलाचा परावलंबी चलावर होणार्या परिणामाचा अभ्यास करणे हे गटाचे एकमेव कार्य असते.
अ. प्रायोगिक ब. नियंत्रित क. स्वतंत्र ड. परतंत्र
- 6 दृष्टीकोनामध्ये अन्वेषनासाठी ताठर, संरचित आणि पूर्वनिश्चित कार्यपद्धतींचा वापर होतो.
अ. गुणात्मक ब. संख्यात्मक क. प्रायोगिक ड. चौकशी
- 7 संशोधक स्वतंत्र परीवर्त्यांच्या सर्व मूल्यांसाठी एकाच समूह घ्यायचे ठरवतो त्याला म्हटले जाते.
अ. सर्वेक्षण आखणी ब. अप्रयोगिक आखणी क. आंतरसमुही आखणी ड. वरीलपैकी नाही
- 8 आखणीला आवर्तीत प्रायोगिक आखणी असेही म्हणतात.
अ. सर्वेक्षण आखणी ब. अप्रयोगिक आखणी क. आंतरसमुही आखणी ड. वरीलपैकी नाही
- 9 आखणीमध्ये एकदा स्वतंत्र परिवर्तक घेऊन मापन केले जाते व नंतर त्याच्याशीच संबंधित परिवर्तक देऊन पुनः मापन केले जाते.
अ. काल-क्रमिक ब. समतुल्य काल-क्रमिक क. असमतुल्य काल-क्रमिक ड. वरीलपैकी नाही
- 10 हा संशोधनाचा पाया असतो.
अ. नमुना निवड ब. समस्या विधान क. संख्याशास्त्रीय विश्लेषण ड. संशोधन आखणी
- 11 पद्धतीमध्ये प्रश्नावली, मुलाखत, सर्वेक्षण, निरीक्षण, मनोमापन, प्रयोग इ. गोष्टींचा समावेश होतो.
अ. नमुना निवड ब. प्रदत्त संकलन क. संख्याशास्त्रीय विश्लेषण ड. संशोधन आराखडा
- 12 विशिष्ट अध्ययनात काही निश्चित वैशिष्ट्य असणार्या ज्या सर्व वस्तू, व्यक्ती, घटना व प्रतिक्रिया तत्त्वतः समाविष्ट व्हावयास हव्या अशा समग्रतेचे संख्याशास्त्रीय नामविधान असे म्हणतात.
अ. विश्व किंवा समष्टी ब. नमुना क. नमुना निवड ड. संशोधन आराखडा
- 13 नमुनानिवड पद्धतीमध्ये संशोधक समष्टीतील प्रत्येक एककाची नमुन्यात तिचा समावेश होण्याची संभाव्यता काय हे सांगू शकतो.
अ. संभाव्यता ब. विना- संभाव्यता क. प्रायोगिक ड. अप्रयोगिक
- 14 नमुनानिवडीमध्ये समष्टीतील प्रत्येक एककाला मिळणारी निवडसंधी समान असते.
अ. सरल अनियत ब. स्तरित अनियत क. क्षेत्रीय ड. वरीलपैकी सर्व
- 15 नमुनानिवडीमध्ये समष्टीचे विभाजन वेगवेगळ्या स्थरात केले जाते.
अ. सरल अनियत ब. स्तरित अनियत क. क्षेत्रीय ड. वरीलपैकी सर्व

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 संकल्पना आणि चल यांतील फरक.
- 2 स्वतंत्र आणि परतंत्र चल/ परिवर्तके
- 3 संशोधन आराखडा
- 4 निरीक्षण

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 सुत्रबद्ध संशोधन समस्येच्या मांडणीचे महत्व स्पष्ट करा.
- 2 तत्सम प्रायोगिक आखणी स्पष्ट करा.
- 3 संरचित आणि असंरचित मुलाखत स्पष्ट करा.
- 4 तथ्य संकलन करताना निरीक्षण पद्धतीमध्ये येणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 गृहीतकृत्यांची व्याख्या सांगून गृहीतकृत्यांची वैशिष्ट्ये आणि प्रकार स्पष्ट करा.

2 नमुना निवडीच्या दुय्यम स्रोतांची सविस्तर चर्चा करा.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 संशोधन प्रश्नांची माहिती मिळवण्याचा मार्ग म्हणजे होय.
अ. समस्या विधान ब. संशोधन आराखडा क. संशोधन पद्धती ड. नमुना निवड
Option 3
- 2 संशोधन समस्येवरून संशोधकाला संशोधनाचे कळते.
अ. उद्दिष्ट ब. मूल्य क. महत्व ड. वरीलपैकी सर्व
Option 1
- 3 सूत्रबद्ध मांडणी हि संशोधन प्रक्रियेतील सर्वात महत्वाची पायरी आहे.
अ. संशोधन समस्येची ब. संशोधन आराखड्याची क. परीवर्त्याची ड. वरीलपैकी नाही
Option 1
- 4 जे चल स्वतंत्र चालावर अवलंबून असते त्यांना चल असे म्हणतात.
अ. स्वातंत्र्य ब. अवलंबी क. भिन्न ड. मध्यस्थ
Option 2
- 5 भिन्न चलाचा परावलंबी चलावर होणार्या परिणामाचा अभ्यास करणे हे गटाचे एकमेव कार्य असते.
अ. प्रायोगिक ब. नियंत्रित क. स्वतंत्र ड. परतंत्र
Option 2
- 6 दृष्टीकोनामध्ये अन्वेषनासाठी ताठर, संरचित आणि पूर्वनिश्चित कार्यपद्धतींचा वापर होतो.
अ. गुणात्मक ब. संख्यात्मक क. प्रायोगिक ड. चौकशी
Option 2
- 7 संशोधक स्वतंत्र परीवर्त्यांच्या सर्व मूल्यांसाठी एकाच समूह घ्यायचे ठरवतो त्याला म्हटले जाते.
अ. सर्वेक्षण आखणी ब. अप्रयोगिक आखणी क. आंतरसमुही आखणी ड. वरीलपैकी नाही
Option 3
- 8 आखणीला आवर्तीत प्रायोगिक आखणी असेही म्हणतात.
अ. सर्वेक्षण आखणी ब. अप्रयोगिक आखणी क. आंतरसमुही आखणी ड. वरीलपैकी नाही
Option 3
- 9 आखणीमध्ये एकदा स्वतंत्र परिवर्तक घेऊन मापन केले जाते व नंतर त्याच्याशीच संबंधित परिवर्तक देऊन पुनः मापन केले जाते.
अ. काल-क्रमिक ब. समतुल्य काल-क्रमिक क. असमतुल्य काल-क्रमिक ड. वरीलपैकी नाही
Option 2
- 10 हा संशोधनाचा पाया असतो.
अ. नमुना निवड ब. समस्या विधान क. संख्याशास्त्रीय विश्लेषण ड. संशोधन आखणी
Option 4
- 11 पद्धतीमध्ये प्रश्नावली, मुलाखत, सर्वेक्षण, निरीक्षण, मनोमापन, प्रयोग इ. गोष्टींचा समावेश होतो.
अ. नमुना निवड ब. प्रदत्त संकलन क. संख्याशास्त्रीय विश्लेषण ड. संशोधन आराखडा
Option 2

12 विशिष्ट अध्ययनात काही निश्चित वैशिष्ट्य असणार्या ज्या सर्व वस्तू व्यक्ती, घटना व प्रतिक्रिया तत्त्वतः समाविष्ट व्हावयास हव्या अश्या समग्रतेचे संख्याशास्त्रिय नामविधान असे म्हणतात.

अ. विश्व किंवा समष्टी ब. नमुना क. नमुना निवड ड. संशोधन आराखडा

Option 1

13 नमुनानिवड पद्धतीमध्ये संशोधक समष्टीतील प्रत्येक एककाची नमुन्यात तिचा समावेश होण्याची संभाव्यता काय हे सांगू शकतो.

अ. संभाव्यता ब. विना- संभाव्यता क. प्रायोगिक ड. अप्रयोगिक

Option 1

14 नामुनानिवडीमध्ये समष्टीतील प्रत्येक एककाला मिळणारी निवडसंधी समान असते.

अ. सरल अनियत ब. स्तरित अनियत क. क्षेत्रीय ड. वरीलपैकी सर्व

Option 1

15 नमुनानिवडीमध्ये समष्टीचे विभाजन वेगवेगळ्या स्थरात केले जाते.

अ. सरल अनियत ब. स्तरित अनियत क. क्षेत्रीय ड. वरीलपैकी सर्व

Option 2

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 संकल्पना आणि चल यांतील फरक.

Ans:

2 स्वतंत्र आणि परतंत्र चल/ परिवर्तके

Ans:

3 संशोधन आराखडा

Ans:

4 निरीक्षण

Ans:

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 सुत्रबद्ध संशोधन समस्येच्या मांडणीचे महत्व स्पष्ट करा.

Ans:

2 तत्सम प्रायोगिक आखणी स्पष्ट करा.

Ans:

3 संरचित आणि असंरचित मुलाखत स्पष्ट करा.

Ans:

4 तथ्य संकलन करताना निरीक्षण पद्धतीमध्ये येणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा.

Ans:

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 गृहीतकृत्यांची व्याख्या सांगून गृहीतकृत्यांची वैशिष्ट्ये आणि प्रकार स्पष्ट करा.

Ans:

2 नमुना निवडीच्या दुय्यम स्रोतांची सविस्तर चर्चा करा.

Ans: